

Розгон О. В. Концептуальні аспекти цифровізації культурних цінностей в сфері музейної справи. Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України: монографія / [О. В. Шаповалова, Л. С. Шевченко, А. В. Стріжкова та ін.] ; за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. – Харків : НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. – 184 с. С. 148-166

2.5. Концептуальні аспекти цифровізації культурних цінностей у сфері музейної справи

У сучасному інформаційному суспільстві велике значення мають результати інтелектуальної діяльності, в тому числі твори науки, мистецтва, літератури, різні винаходи, які отримали загальну назву «об'єкти інтелектуальної власності», що можуть як існувати на матеріальному носії, так і перебувати в електронному вигляді. Таким чином, виник новий клас творів – мультимедійні або цифрові, які, безумовно, слід віднести до складних, комплексних об'єктів. Їх умовно можна охарактеризувати як сукупність апаратних засобів, програмного забезпечення та аудіовізуальних творів, які використовуються у цифровій формі та можуть бути доступні в мережі Інтернет. З огляду на відносну легкість розкрадання інформації, що знаходиться у цифровому об'єкті, окреслюються нові проблеми у частині правового регулювання. Особливості цифрових творів (зокрема, легкість копіювання) привели до зміни підходів, які склалися у праві інтелектуальної власності, та необхідності їх адаптації до нових умов.¹

Для здійснення оцифрування музейних фондів потрібне сканування об'єкта. При цьому постають не тільки питання технічного характеру, зокрема, стосовно технічних вимог до обладнання, персоналу музею, процесу сканування, а й щодо самого результату сканування: вимоги до електронних копій різного призначення, файлу як результату.

Вимагає обговорення й аспекти забезпечення справжності електронної копії оригіналу, проблеми авторського права у випадку використання елек-

---

¹ Избаш О. О. Объекты интеллектуальной собственности в век цифровых технологий. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 53. С. 305–315. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2015_53_39.

тронної копії, зберігання електронних копій та їх інформаційна безпека, використання та облік використання електронних копій.¹

Міжнародно-правовим актом, в якому міститься визначення поняття «культурні цінності», є Гаазька конвенція від 14.05.1954 р. «Про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту».

Так, *культурними цінностями* вважаються незалежно від їх походження та власника:

(а) цінності, рухомі чи нерухомі, які мають велике значення для культурної спадщини кожного народу, такі як пам'ятники архітектури, мистецтва або історії, релігійні чи світські, археологічні розташування, архітектурні ансамблі, визначені як такі, що становлять історичний або художній інтерес, твори мистецтва, рукописи, книги, інші предмети художнього, історичного чи археологічного значення, а також наукові колекції або важливі колекції книг, архівних матеріалів або репродукцій цінностей, зазначених вище;

(б) будівлі, головним і дійсним призначенням яких є збереження чи експонування рухомих культурних цінностей, зазначених у пункті (а), такі як музеї, великі бібліотеки, сховища архівів, а також укріття, призначені для збереження в разі збройного конфлікту рухомих культурних цінностей, зазначених у пункті (а);

(с) центри, в яких є значна кількість культурних цінностей, зазначених у пунктах (а) і (б), так звані «центри зосередження культурних цінностей».²

Поняття «культурна спадщина» та «культурні цінності» не можна вважати тотожними, оскільки останні є складовими культурної спадщини як сукупності матеріальних (рухомих і нерухомих) та нематеріальних об'єктів.³

Підтримуємо точку зору Т. В. Дуденко про те, що категорії «культурні цінності» та «культурна спадщина» співвідносяться між собою як загальне і часткове. Поняття «культурні цінності» ширше, ніж поняття «культурна спадщина», оскільки охоплює не тільки культурні цінності, створені в минулому, але й культурні цінності сьогодення.

---

¹ Юмашева Ю. Ю. Электронные копии объектов культурного наследия: точка зрения пользователя. *Крым-2012* : матеріали дев'ятнадцятої міжнародної конференції. (Ялта, 2012 г.). Ялта, 2012. URL: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2012/disk/023.pdf>.

² Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14.05.1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_157.

³ Степанов В. Ю. Визначення поняття «культурна спадщина» в культурному просторі України. *Культура України. Серія: Культурологія*. 2015. Вип. 48. С. 29–39. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kukl_2015_48_5.

Оскільки поняття «культурні цінності» є ширшим, ніж поняття «культурна спадщина», то будемо розглядати аспекти захисту прав на культурні цінності, включаючи захист прав на «об'єкти культурної спадщини».¹

Серед культурних цінностей є такі, в яких об'єктивуються результати інтелектуальної діяльності (зокрема, книга, *зображення на полотні (картина)*, статуя, платівка). Такі культурні цінності посідають особливе місце серед інших, оскільки при їх обороті та захисті прав на них задіюються також механізми інтелектуальної власності.²

У Законі України «Про культуру» від 14.12.2010 № 2778-VI не використовується поняття «об'єкт культурної спадщини» і визнається поділ культурних цінностей на рухомі (які у Законі України «Про культуру» названі культурними цінностями) та нерухомі (пам'ятки). Отже, з цього визначення можна зробити висновок, що культурні цінності поділяються на рухомі та нерухомі та входять до складу культурної спадщини. Поняття «культурна спадщина» є більш широким за своїм смисловим значенням, з огляду на те, що включає як твори мистецтва, так і різноманітні види духовної творчої діяльності людини в галузі науки, освіти і культури.³

Як бачимо, до *музейних культурних цінностей* належать і твори образотворчого мистецтва.

За ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-XII твір образотворчого мистецтва – скульптура, картина, малюнок, гравюра, літографія, твір художнього (у тому числі сценічного) дизайну тощо. Разом із цим ст. 433 ЦК України окремо виділяє серед об'єктів авторського права твори живопису, архітектури, скульптури та графіки і твори ужиткового мистецтва.

Нині спостерігається стрімкий розвиток індустрії різних видів мистецтва, у тому числі *живопису*, які мають таку ознаку, як *оригінальність* твору.⁴

Однією з умов для надання правової охорони є набуття твором «*оригінальності*» як комплексної характеристики нових унікальних ознак, за

¹ Мартыненко И. Э. Международная и национальные правовые системы охраны историко-культурного наследия государств-участников СНГ : учеб. пособие. Москва : Зерцало. 2012. 943 с. С.26.

² Дуденко Т. В. Цивільно-правова охорона прав на культурні цінності та їх оборотоздатність : дис. ... канд. юрид. наук / Національний юридичний Університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 231 с. С. 24, 193.

³ Зверховська В.Ф. Культурні цінності як об'єкти цивільних прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2015. 20 с. С. 8

⁴ Розгон О. В. «Мовчазні твори», або інший погляд на зміст творів як об'єктів авторського права. *Форум права*, 2019. 56(3). С. 69.

якими цей твір якісно відрізняється від аналогічних або попередніх творів. У цьому контексті можна стверджувати, що *оригінальність твору виникає внаслідок* творчої праці при його створенні. Тож оригінальність вказує на творчість, а не навпаки.¹

Отже, *оригінальність* допомагає відмежувати не тільки один твір, наприклад, літератури, від іншого як твори одного виду творчої діяльності, а й розрізняти твори науки, літератури і мистецтва між собою як результати творчої діяльності.

Що таке новий твір живопису? Зрозуміло, що це художній твір, у якому творчий характер розкривається через новизну. Якщо художник для розкриття ідеї використав *оригінальні* способи зображення, незвичні прийоми, оригінальну техніку, то це вже *креативна* стратегія творчої діяльності.²

Зазвичай сприймання глядачами творів живопису пов'язують із творчістю художника. При сприйнятті твору зазвичай ми не зупиняємо увагу на його структурі. Заглиблення в нього необхідне тоді, коли потрібен теоретичний мистецтвознавчий або філософський та естетичний аналіз тексту художнього твору. Однак це означає єдність *змісту і форми*. У «закінченому» художньому творі форма слугує для того, щоб максимально глибоко висловити ідею, розкрити тему, викласти сюжет і т. д., тобто висвітлити головні компоненти. Отже, зміст існує у відповідній формі, становлення якої безпосередньо залежить від нього.³

Несучи на собі особливий естетичний компонент цілісного художнього твору, *форма* являє собою і відносно *самостійну художню цінність*, оскільки демонструє матеріал і мову певного мистецтва, майстерність митця. Матеріалом мистецтва називають матеріально-фізичну основу художньої творчості, за допомогою якої об'єктивується задум і створюється комунікативно-знакова предметність твору.⁴

Термін *художня цінність* (у дизайні) зустрічається у нечинному Державному стандарті України ДСТУ 3899-99 (Дизайн і ергономіка) 1999 р. (наразі чинний ДСТУ 3899:2013 Дизайн і ергономіка. Терміни та визначен-

---

¹ Петренко І. Правова характеристика літературного твору як об'єкта авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 6. С. 40–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Triv_2014_6_7.

² Розгон О. В. «Мовчазні твори», або інший погляд на зміст творів як об'єктів авторського права. *Форум права*, 2019. № 56(3). С. 70.

³ Гіршман М. М. Літературознавчий збірник. URL: <http://holos.org.ru/2009/mmgirshman-soderzhanie-i-forma-literaturnogo-proizvedeniya>.

⁴ Карцева Г. А. Содержание и форма произведения искусства. *Вестник ТГУ*. 2013. Вып. 1 (117). С. 205.

ня основних понять від 01.01.2014 р.) та визначається як ступінь значущості для людини чи соціальної групи виробу як елемента середовища життєдіяльності, що у процесі контакту естетично впливає на суб'єкт сприймання.

Але чи належить мистецтво і художня цінність, яка виникає в ньому, до сфери права? Чи впливає художня цінність та економічна (комерційна) цінність твору на його охорону як об'єкта авторського права? На думку О. О. Штефан, «творчий характер твору характеризується його оригінальністю чи новизною, при цьому вони можуть виявлятися як у змісті твору, так і в його формі. Незалежність правової охорони від жанру, обсягу, мети і призначення твору означає, що правова охорона не залежить від змісту твору».

З упевненістю стверджуємо, що художня цінність твору не впливає на охорону твору як об'єкта авторського права. Сам твір мистецтва з нульовим текстом чи нульовим зображенням є творчим результатом, твором, який належить до літератури, мистецтва тощо, незалежно від його художньої цінності. Тому оперування категоріями «справжнє мистецтво» чи «малохудожній твір» із боку мистецтвознавців не впливає на охорону твору законом. Вважаємо, що художня цінність має зв'язок з економічною (комерційною) цінністю, оскільки впливає на ціну твору.

Якщо систематизувати проведений огляд понять *цінність, культурно-мистецька цінність, художня цінність, економічна (комерційна) цінність твору*, то, на наш погляд, на охорону твору як об'єкта авторського права будь-яка цінність не впливає, а авторське право визнається за будь-яким твором незалежно від його цінності, яка може бути розкрита через *оригінальність і креативність*.¹

Якщо вести мову про *інноваційні підходи* до творів мистецтва, то одним із напрямів інформаційних технологій є *цифрові технології*, а їх впровадження пришвидшує цифровий розвиток.

Цифровий розвиток України відіграє ключову роль у прискоренні економічного і соціального розвитку країни, спрямовуючи інноваційний потенціал, впливаючи у тому числі на сферу культури та мистецтва.²

Переведення об'єкта, який існує у будь-якій *матеріальній формі*, у цифрову форму (цифровий формат) називають *оцифруванням чи цифровізацією* (англ. digitization, dsгалszation, від слова digital – цифровий).³

¹ Розгон О. В. «Мовчазні твори», або інший погляд на зміст творів як об'єктів авторського права. *Форум права*, 2019. 56(3). С. 70.

² Розгон О. В. Проблеми та перспективи цифровізації промисловості. *Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення*: матеріали круглого столу. (Харків, 5 квітня 2019 р.). Харків, 2019. С. 115.

³ Розгон О.В. Віртуальна версія музею як засіб впровадження цифрових технологій. *Право*

Ці поняття не мають однозначного трактування, в результаті чого відсутні чіткі їх розмежування. Звернувшись до літературних джерел, які використовують термін «оцифрування» («цифровізація»), можна побачити досить різноманітні підходи до його трактування.

За твердженням французького дослідника А. Керевера, *оцифруванням* є виражений електронними засобами переклад бінарною мовою, що використовує двійкові знаки 0 і 1, будь-якого сповіщення у формі текстів, слів, звуків, статичних або рухомих зображень. Ці оцифровані сповіщення зберігаються у пам'яті комп'ютерів, передаються в будь-яке інше місце, а потім перетворюються у форми, доступні для сприйняття людини.¹

Чи може існувати картина як об'єкт інтелектуальної власності та вид музейної культурної цінності у *цифровому форматі* та у результаті статі *цифровим твором*?

Сьогодні процес *оцифрування музейних фондів* проходить такі етапи: підготовка зображення і передання його фотографу. Музейні об'єкти фотографують із різних ракурсів. Якщо це *картини*, то їх *фотографують* із лицьового і внутрішнього боку, для того щоб відобразити інвентарний номер, раму та інші позначки. *Оцифрування скульптури* є більш трудомістким процесом, оскільки необхідно передати його стан у всіх ракурсах.²

Зауважимо, що *цифрова форма об'єкта* не є матеріальною.

У ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» примірник твору визначається як копія твору, виконана у будь-якій *матеріальній формі*.³

Зауважимо, що законодавець не визначає *цифрове середовище* (в т. ч. мережу Інтернет) як виняток зі сфери регулювання Закону України «Про авторське право і суміжні права».⁴

Аналіз норм п. 10 ч. 3 ст. 15 Закону України «Про авторське право і суміжні права» свідчить про те, що *виключне право автора* (чи іншої особи, яка має авторське право) на дозвіл або заборону використання твору іншими

та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2019. № 2 (13). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2019/12/Rozghon13.pdf>.

¹ Кереве А. Проблеми адаптації до цифрового мультимедійного середовища. Права на відтворення і права на публічне сповіщення. *Авторське право і суміжні права. Європейський досвід*: у 2 кн. / за ред. А. С. Довгєрта. Київ: Ін Юре, 2001. Кн. 2. 2001. С. 135.

² Мамонтова М.С. Практика оцифровки музейных фондов (на примере музеев г. Йошкар-Олы). *Инновационная наука*. 2016. № 2. С. 173-175.

³ Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України* 1994. № 13. Ст. 64.

⁴ Зєров К. Понятие, признаки и форма произведений, размещенных в сети Интернет. *Jurnalul juridic national: teorie si practica. Национальный юридический журнал: теория и практика. National law journal: theory and practice*. 2015. № 6. С. 132-135. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/6/29.pdf>.

особами дає йому право дозволяти чи забороняти: здавання в майновий найм і (або) комерційний прокат після першого продажу, відчуження іншим способом оригіналу або примірників аудіовізуальних творів, комп'ютерних програм, баз даних, музичних творів у нотній формі, а також *творів, зафіксованих у фонограмі чи відеогамі або у формі, яку зчитує комп'ютер*.

Переведення творів із матеріальної форми у цифрову на підставі ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» вказує на можливість відтворення такого твору через зберігання (як спосіб) в електронній (у тому числі цифровій) формі.

Отже, слід виділити такий критерій для об'єктів інтелектуальної власності, наприклад, творів, які можуть бути видами музейних культурних цінностей, як відтворюваність.

Також цифрову (електронну) форму розуміють як різновид об'єктивної форми з урахуванням суті твору згадується у постанові Пленуму Верховного Суду України (п. 18).¹

Керевер А. виділяє такі відмінності творів в аналоговій і цифровій формі. По-перше, перекладена бінарною мовою «інформація» може розміщуватися на єдиному носії, тоді як аналоговий запис вимагав би різних матеріальних носіїв — фонограм музичних записів, відеограм для запису аудіовізуальних творів чи книг для друкованих літературних творів. По-друге, ідентичність цифрової копії та погіршення якості аналогової фіксації. По-третє, інтерактивне звернення — отримувачі сповіщення можуть втручати в умови надходження інформації та її передання через свої апаратні засоби. По-четверте, перетворення у цифрову форму збільшує потужність дистанційного електронного передання. По-п'яте, можливість стиснення інформації в цифровій формі.²

Однак зазначимо, що визначальною відмінністю між твором в аналоговому середовищі та твором у цифровому середовищі (в тому числі в мережі Інтернет) є саме об'єктивна форма його існування, яка в разі цифрового середовища є цифровою (для цілей цього дослідження цифрова форма прирівнюється до електронної). Зазначена точка зору домінує і в доктрині.³

¹ Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 р. № 5. *Вісник Верховного Суду України*. 2010. № 6. С. 4.

² Керевер А. Проблеми адаптації до цифрового мультимедійного середовища. Права на відтворення і права на публічне сповіщення. *Авторське право і суміжні права. Європейський досвід*: у 2 кн. / за ред. А. С. Довгерт. Київ: Ін Юре, 2001. Кн. 2. 2001. С. 135-136.

³ Мамчур Л. Розміщення твору в мережі Інтернет як спосіб його використання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 3. С. 35.

Калятин В. О. виділяє окремий різновид відтворення — «цифрове відтворення», що, на відміну від «аналогового відтворення», «різко збільшує можливості відтворення твору». Тож «не випадково у багатьох публікаціях сьогодні переведення твору в цифрову форму розглядається як самостійна дія».¹

Існує думка, згідно з якою *твір, втілений через цифрове середовище, є нетиповим об'єктом цивільного права*, якому притаманні такі природні властивості-ознаки, які цивільному праву невідомі. Підставою для цього слугують особливості сприйняття такого твору, який відбувається за схемою «людина-машина-твір».²

Мамчур Л. зазначає, що «суттю цифрової форми є викладення змісту новоствореного чи перекодування *вже наявного твору* через перетворення інформації, яка в ньому міститься, за допомогою відповідного програмного забезпечення у спеціальний двійковий (бінарний) код, який може бути зчитаний лише комп'ютером, на якому встановлені відповідні програми».³ Припускаємо, що це може бути пристрій, зокрема, мобільний телефон, через який можливо переглянути цифровий твір.

Таким чином, перетворення вже існуючого, наявного твору можна розуміти як спосіб вираження — відтворення.

Твір у *цифровій формі представляється* у вигляді певного контейнера — файлу (сукупності взаємопов'язаних блоків інформації, які розпізнаються комп'ютером як одне ціле),⁴ або у вигляді певної *взаємозалежної сукупності файлів*. Такий твір наділяється унікальними рисами — можливістю зберігатися в пам'яті ЕОМ і оборотоздатністю у глобальному інформаційному просторі, який формується цифровими мережами передання даних.⁵

Германова О. вважає, що оцифровані твори є новою формою їх існування.⁶ Мацкевич О. навпаки зазначає, що при оцифруванні твору про жодну

¹ Калятин В. О. Интеллектуальная собственность (Исключительные права) : учебник для ВУЗов. Москва: НОРМА-ИНФРА, 2000. 480 с. С. 96.

² Гловат С. Щодо питання про твір, втілений через цифрове середовище, як нетиповий об'єкт цивільного права. *Інформаційні правовідносини та право інтелектуальної власності як інститути приватного права*: четверті цивілістичні читання, присвячені пам'яті професора О. А. Підпригоря: зб. наук. доп. та ст. / упоряд. С. Гловат. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». (Харків, 25 березня 2010 р.). 2011. С. 239.

³ Мамчур Л. Розміщення твору в мережі Інтернет як спосіб його використання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2011. № 3. С. 35.

⁴ Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад, і голов., ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпін'я; Перун, 2005. 1728 с. С. 1526.

⁵ Волков О. Ю. Правовой институт защиты объектов авторских и смежных прав, выраженных в цифровой форме, в Российской Федерации.: автореф. дисс. канд. юр. наук. Москва, 2010. 23 с. С. 14.

⁶ Германова О. Г. Авторське право і суміжні права в засобах масової інформації України і Польщі: автореф. дис. канд. філол. наук / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2006. 17 с. С. 15.

нову форму існування твору в цифровому середовищі *не йдеться*, оскільки змінюється не форма твору (літературний, художній тощо), а спосіб його відтворення/вираження та/або носій на якому він виражений, – вірш, написаний від руки в зошиті чи надрукований у видавництві, все одно є віршем; кінофільм програний у кінотеатрі чи переглянутий на екрані монітора, лишається кінофільмом.¹

Погоджуємося з останньою думкою, оскільки не змінюється матеріальна форма твору, а застосовується його відтворення та збереження на певному носії у цифровій формі, наприклад, картини як цифрової фотографії чи мультимедіа. Однак картина як витвір мистецтва чи вид культурних цінностей залишається та авторські права щодо неї зберігаються.

Отже, твори, які існують в цифровій формі, умовно можна поділити на дві групи: 1) твори, які *вперше створені* за допомогою програмних записів і виникають у цифровій формі; 2) твори, що *спочатку існують в іншій об'єктивній формі*, для переведення яких у цифрову форму необхідно вчинити дії щодо їх обробки (зчитування) програмно-апаратними засобами і запису. Не викликає сумнівів, що зазначені дії належать до правомочності відтворення.²

Отже, з розвитком сучасних цифрових технологій стало можливим як *переведення вже існуючих творів у цифрову форму*, тобто таку, яка в найпростішому випадку мала величезну послідовність чисел (0 і 1) у двійковій системі числення, так і *створення творів у цифровому форматі*. Незважаючи на те, що це явище може розглядатися як природний хід науково-технічного прогресу, створення глобальних комунікаційних мереж, масове поширення персональних комп'ютерів і широке розповсюдження цифрової форми створили для усталеної системи авторського права більш складні проблеми, ніж ті, з якими доводилося стикатися протягом усієї історії його існування.

Це пов'язано з тим, що існуюче право інтелектуальної власності орієнтоване в основному на аналоговий світ, тоді як *цифрова форма* має низку основоположних особливостей:

- застосована щодо будь-якого об'єкта авторського права або суміжних прав;

---

¹ Мацкевич О. Авторське право при цифровізації та оцифруванні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 5. С. 17.

² Зеров К. Понятие, признаки и форма произведений, размещенных в сети Интернет. *Jurnalul juridic national: teorie si practica. Национальный юридический журнал: теория и практика. National law journal: theory and practice*. 2015. № 6. С. 132-135. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/6/29.pdf>.

- може бути перетворена в аналогову, яка сприймається людиною;
- якщо відбувається копіювання об'єктів авторських і суміжних прав у цифровій формі, то це вимагає значно менших економічних витрат;
- при здійсненні копіювання об'єктів авторських і суміжних прав у цифровій формі здійснюється без втрати якості оригіналу або навіть копії оригіналу твору;
- така форма об'єктів авторських і суміжних прав є оптимальною для передавання в електронних мережах, що уможливило існування об'єктів авторських і суміжних прав у цифровому форматі не тільки на стаціонарних носіях, а й на локальних або мережевих пристроях.¹

Цифрові твори — поняття, яке включає широке коло певною мірою різnorідних об'єктів авторського права, має такі синонімічні поняття, як *мультимедійні твори*, *твори в цифровій формі* тощо, які міцно увійшли в сучасне життя подібно до книг, музичних компакт-дисків, відеофільмів.²

Такий вид музейних культурних цінностей, як твір мистецтва, може бути виражений в об'єктивній формі та придатний для відтворення і сприймання глядачами, що передбачає поширення за допомогою технічних засобів.

Розвиток технічних засобів, за допомогою яких невизначене коло осіб може мати доступ до творів, безпосередньо впливає на способи доведення творів до загального відома (розміщення твору на сайті) в Інтернеті, ознайомлення із твором в режимі «on-line», а також на кількість людей, які мають реальну можливість одночасно ознайомитися із твором, час і на місце доведення твору до публіки (через місце знаходження користувача мережі Інтернет).³

Варто також зазначити, що поняття «об'єктивна форма втілення» та «форма вираження твору» не є тотожними. Як стверджує І. Петренко, об'єктивна форма втілення твору ідентифікує об'єктивну форму вираження твору. Інакше кажучи, матеріальний носій є формою вираження твору, а об'єктивна форма — це певний носій, на якому твір зафіксований (зокрема, на папері, електронному носії, усно чи письмово).⁴

---

¹ Атанасов С. Объекты интеллектуальной собственности в цифровой форме. URL: http://www.i2r.ru/static/504/out_23440.shtml.

² Избаш О. О. Объекты интеллектуальной собственности в век цифровых технологий. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 53. С. 305-315. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2015_53_39.

³ О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін. Право інтелектуальної власності: підруч. для студ. вищих навч. закладів / за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 696 с. URL: <http://ndiiv.org.ua/Files2/Monogr.avtor.%20pravo%20i%20sumiz.%20prava.pdf>.

⁴ Петренко І. Правова характеристика літературного твору як об'єкта авторського права. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 6. С. 40-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpiv_2014_6_7.

При переведенні у цифрову форму відбувається *суттєва зміна умов використання твору, проте сама природа авторських прав залишається незмінною*.¹

Дійсно, оскільки відтворення — це діяльність, яка загалом позбавлена творчого характеру,² то воно, як і поширення оцифрованих музейних культурних цінностей, *не є створенням нового твору* (наприклад, нового твору живопису як виду музейних культурних цінностей), але результатом оцифрування може бути *цифрова фотографія*.

У ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» серед об'єктів авторського права зазначені фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії.

До основних об'єктів авторського права у контексті комп'ютерних технологій (цифрових форм подання творів) можуть належати літературні, музичні, аудіовізуальні та інші твори творчої праці, комп'ютерні програми.

Отже, цифрову фотографію у контексті цифрової форми подання творів можна віднести до цифрових творів як результат оцифрування музейних культурних цінностей.

Припускаємо, що фотографію, яка знята на плівку та роздрукована, можна розуміти як спосіб збереження музейних культурних цінностей «для історії». Оцифрована фотографія — це переведення фотографії, яка знята на плівку, в цифровий формат (на цифрову матрицю) через сканер, перезйомку на цифрову камеру, смартфон тощо. *Цифрова фотографія* — це технологія фотографії, в результаті якої виникає отримання *цифрового файлу*, що використовується для подальшої обробки на цифровій техніці та друку.

Зйомка у форматі 3D — це фотографування предмета з різних боків із метою створення його анімованого зображення. Такі 3D-ролики інтерактивні, тому застосовуються для організації загальнодоступних сервісів (експозицій, екскурсій), завантажуються на музейні портали, в мультимедійні кіоски та путівники.³

При цьому *втільнення* музейних культурних цінностей в *іншу форму* вираження (цифрову) сприяє іншому сприйняттю глядача, наприклад, *відтворення може відбуватися у вигляді цифрових фотографій із зображенням картин*.

¹ Лебедева Н. Особенности правового регулирования интеллектуальной собственности в Интернете. ИС. *Авторское право и смежные права*. 2007. № 5. С. 13.

² Якубівський І. Є. Використання твору в авторському праві України. *Право та інновації*. 2015. № 4. С. 65–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2015_4_11.

³ Оцифровка музейных коллекций: как сканируются экспонаты и учетные документы. URL: <https://wescan.ru/vse-ob-otsifrovke/otsifrovka-v-kulture/otsifrovka-muzeynykh-kollektsiy-kak-skaniroyutsya-eksponaty-i-uchetnye-dokumenty>.

Особливість цифрової фотографії полягає у тому, що у неї *немає копій*, а є тільки «примірники твору». Коли фото з карти пам'яті переноситься на інший носій, то технологічна сутність цього процесу полягає в тому, що оригінал просто стирається з карти, а на іншому носіїві виникає точна його копія-оригінал, якщо можна застосувати такий термін. Хоча законодавством України охороняються також копії об'єктів авторською права.

Незважаючи на поширену думку, що *копія електронної фотографії* не має відмінностей від оригіналу, можна довести дещо іншу думку. Самі зображення дійсно не мають відмінностей. Але файли, які їх містять, цілком відрізняються. Будь-який файл містить не тільки саме зображення, але й так звану технічну інформацію. Зокрема, цифрова камера при записі файлу розміщує інформацію про режими зйомки, налаштування камери, а також відомості про її виробника і модель. При будь-якій зміні файлу ця інформація зникає і замінюється технічною інформацією програми, яка замінювала цей файл. Таким чином, завжди існує можливість визначити, яким чином був створений той або інший файл, і чи є зображення, збережене в ньому, результатом зйомки цифровою камерою або роботи комп'ютерної програми.¹

Цифрова форма об'єктів створює передумови охороноздатності таких об'єктів.

З точки зору потреб *авторського права* в кожному конкретному випадку завжди необхідно знати відповіді на такі запитання:

а) чи дійсно створено твір?

б) чи забезпечується доступ до твору таким чином, що дотримуються права автора?

Основні проблеми, що виникають у процесі використання творів, які існують у цифровому форматі, пов'язані з тим, що доля цих творів як об'єктів авторського права багато в чому залежить від технічних засобів, спеціальних програм, локальної нормотворчості. Успішність використання *творів у цифровому форматі* з погляду права означає безумовне дотримання всіх норм авторського права або, інакше кажучи, вказує на законність використання твору. Твори у цифровому форматі як правило *зберігаються на сайті*.²

Отже, види музейних культурних цінностей існують у матеріальній формі, а також можуть бути відтворені у цифровій формі як *цифрові фотографії*, на яких вони зображені.

¹ Особливості авторського права на цифрові фотографічні твори. Газета онлайн «Адвокат консалтинг». 2016. URL: <http://advocatcons.info/index.php?newsid=5411#.XAm7rtsbIX>.

² Богоненко В. А. Авторское право в условиях цифровизации образовательного пространства. *Правовая защита интеллектуальной собственности: проблемы теории и практики*: материалы междунар. науч.-практ. конф. 17–18 мая 2019 г. / редкол.: В. А. Богоненко (отв. ред.), Н. А. Бесецкая, И. В. Вегера. / Полоц. гос. ун-т. Новополоцк, 2019. 160 с. С. 13–14.

Оскільки обробка отриманих файлів зображення здійснюється за допомогою цифрової техніки, то цифрову фотографію можна віднести до сфери *інформаційних технологій*, напрямом яких є *цифрові технології*.

У сучасних музеях отримують свій розвиток такі напрями інформаційних технологій, як *цифрові технології*. Використання цих технологій в експозиційному просторі музею дозволяє реалізовувати як освітню, так і комунікативну функції цієї установи. Можна виділити дві моделі взаємодії *експозиції та цифрових технологій*: перша — допоміжна роль цифрових технологій при інтерпретації експозиції, друга — постання цифрової технології в якості музейного предмета.

У класичних музеях використовується перша модель. Впроваджувати мультимедіа-технології в середовище культурного закладу варто в тому випадку, якщо цього вимагає мета експозиції, коли передати задум, дослідити експонати та ідеї автора традиційними формами неможливо.¹

Багато музеїв для залучення відвідувачів і необхідності збереження музейних культурних цінностей *позиціонують себе у web-просторі*. Успіх проєктів у ньому багато в чому залежить від того, яким чином музей це представив. Можна виділити такі варіанти:

— *віртуальна версія відвідин музею*, максимально наближена до реальності. У цьому випадку користувач може побачити музей майже так само, як наяву;

— *віртуальна модель* нового експозиційного середовища, яке значно відрізняється від реального, що дозволяє створювати віртуальні виставки, які з різних причин неможливі у реальній виставковій практиці;

— *вербальний і візуальний опис* існуючих експозицій і виставок, музейних колекцій, де головною є інформація про їх зміст у відповідному культурно-історичному контексті;

— *організація доступу* до баз даних на основі музейних колекцій, які знайомлять користувача із зображеннями та описами предметів, без формування особливого експозиційного простору.²

На даний момент у практиці музеїв широкого поширення набули *віртуальні екскурсії*, а інтенсивний розвиток мультимедійних технологій і поява нових інструментів візуалізації даних сприяє розширенню *меж доступнос-*

---

¹ Клементьева Н. В. Информационные технологии в современном музейном пространстве. *Научное обозрение*, 2018. № 1. С. 1-8. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/informatsionnye-tehnologii-v-sovremennom-muzeynom-prostranstve>.

² Беляева М. А., Ладыгина Т. А. Новые музейные коммуникации: цифровая перезагрузка. *Мир науки. Социология, филология, культурология*, 2018. № 4. URL: <https://sfk-mn.ru/PDF/09KLSK418.pdf>.

ті музею. За допомогою персонального комп'ютера, ноутбука, планшета або мобільного телефону користувач із будь-якої точки світу може відвідати віртуальну екскурсію, детально вивчити представлені в ній предмети, отримати інформацію про них, а також оглянути інтер'єр. Так, наприклад, створена подібна екскурсія залами Лувру, Ермітажу, Британської Національної Галереї, Національного Музею природної історії у Вашингтоні, музею воскових фігур Мадам Тюссо в Лондоні, музею Білого Дому та ін.¹

Основними *проблемами авторських прав на цифрові твори* є беззастережна легкість їх копіювання, широкий доступ через мережу Інтернет, а також низький ступінь законодавчого опрацювання питань, пов'язаних із їх захистом. Крім того, однією з основних *проблем мультимедійних цифрових творів* є змістовний бік цього поняття: ця група об'єктів авторського права включає в себе безліч дрібних об'єктів, які безсумнівно мають творчу складову.²

Автор звичайної фотографії завжди може довести своє авторство, продемонструвавши оригінальний негатив або слайд, свідомо знаючи, що копія, яка перебуває у порушника його прав, відрізняється і виглядає саме як копія.

Цифрове фото дуже легко копіювати і поширювати поза авторським контролем. А якщо ще й урахувати, що при копіюванні цифрових зображень (як і цифрового звуку) їх якість не погіршується порівняно з оригіналом (як це буває у випадку каналового запису), то очевидним є те, що зникає остання перешкода на шляху фото-піратства.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» авторське право на фотографію виникає з моменту її створення і діє протягом всього життя автора та 70 років після його смерті. Фотохудожник визнається власником усіх передбачених законодавством особистих немайнових прав (права авторства, права на ім'я, права на оприлюднення, право на захист репутації автора).

Особливого правового регулювання потребує використання фотографічних творів у цифровому середовищі. У разі використання фотографічних творів як елементів веб-дизайну (естетичне оформлення веб-сайтів), а також в інших випадках їх використання у цифровому середовищі (зокрема, в мережі Інтернет) слід ураховувати, що відповідно до ст. 15 Закону України

---

¹ Савицкая К. Д. Понятие и правовой режим виртуальных экскурсий. *Правовая защита интеллектуальной собственности: проблемы теории и практики* : материалы междунар. науч.-практ. конф. (г. Новополюцк, 17–18 мая 2019). Новополюцк, 2019. С. 106.

² Избаш О. О. Объекты интеллектуальной собственности в век цифровых технологий. *Актуальні проблеми політики*. 2014. Вип. 53. С. 305-315. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2015_53_39.

«Про авторське право та суміжні права» виключне право автора (чи іншої особи, яка має авторське право) на дозвіл або заборону використання твору іншими особами дає йому право дозволяти чи забороняти, зокрема, відтворення творів у цифровому середовищі та їх подання до загального відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до творів із будь-якого місця і в будь-який час на їх власний вибір.

Тому для *правомірного використання об'єктів авторського права* зазначеними вище способами (відтворення, надання доступу) необхідно отримати дозвіл від суб'єктів авторського права. На даний момент не існує відмінностей між правовою охороною авторських прав на цифрові фотографічні твори і звичайні твори мистецтва, що свідчить про потребу правового регулювання розмежування їх правової охорони. При цьому в Україні захист авторських прав на цифрові фотографічні твори здійснюється відповідно до чинного українського законодавства та Бернської конвенції від 24.07.1971 р. Разом із цим слід зазначити, що принципово важливим кроком на шляху практичної реалізації охорони авторських прав у цифровому середовищі було прийняття в 1996 році Договору ВОІВ з авторського права (англ. World Intellectual Property Organization Copyright Treaty) та подальше приєднання до нього України у 2002 році.

Слід зазначити, що у процесі обговорення і прийняття Договору ВОІВ з авторського права найбільші дискусії викликала саме проблема захисту авторських прав на об'єкти авторського права, відтворені у цифровому середовищі, перш за все у мережі Інтернет, оскільки значна кількість країн — учасників Договору ВОІВ відмовлялися вважати розміщене в мережі Інтернет ефемерно-невідчутне зображення твору в цифровому форматі саме відтворенням у розумінні положень Бернської конвенції. У кінцевому підсумку країни — учасники Договору прийняли узгоджену заяву щодо ст. 1 Договору ВОІВ з авторського права: «Право на відтворення, як воно визначене ст. 9 Бернської конвенції, та винятки, що допускаються стосовно цього права, повністю застосовуються у цифровому середовищі й, зокрема, щодо використання творів у цифровій формі. Зрозуміло, що зберігання твору, який охороняється у цифровій формі в електронному засобі, є відтворенням у контексті ст. 9 Бернської конвенції».¹

Таким чином, в Україні після приєднання в 2002 році до Договору ВОІВ з авторського права правова охорона авторських прав на цифрові фотогра-

¹ Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право від 20 грудня 1996 р. та положення Бернської конвенції 1971 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770.

фічні твори не відрізняється від правової охорони звичайних творів мистецтва. Оскільки у цифровому середовищі фотографічне зображення зберігається в нематеріальній формі, а не в матеріальній, це ускладнює захист авторських прав на фотографічний твір. При зміні частини цифрового коду в оригінальному файлі фотографії або перекодуванні оригінального файлу фотографії в інший формат складно довести права автора. Ситуація також ускладнюється тим, що на даний момент зростає кількість програмних продуктів, які дозволяють значно змінювати код оригінального файлу фотографії. Тому в результаті для ідентифікації автора цифрової фотографії у низці випадків потрібне проведення спеціальної експертизи на предмет порівняння файлів і надання висновку про те, який файл фотографії є оригінальним, і те, що несанкціоноване використання фотографії зроблене шляхом модифікації цифрового коду оригінального файлу. Проблемою правової охорони фотографічних творів є їх використання в мережі Інтернет, адже тут значно складніше встановити порушника авторських прав, оскільки у процесі неправомірного розміщення фотографії фігурують кілька осіб, серед яких власник доменного імені, власник сайту (який може бути іншою особою, ніж власник доменного імені), власник хост-сервера, провайдер послуг зв'язку мережі Інтернет. Відповідно, порушника прав автора в мережі Інтернет ідентифікувати важче порівняно з випадками порушення авторських прав на фотографії у друкованих виданнях.¹

Для захисту від *порушень авторського права в мережі Інтернет* рекомендується застосовувати технічні засоби захисту фотографій, таких, наприклад, як водяний знак з іменем автора або цифрова стенографія, що дозволить непомітно від людського ока записати інформацію у файл із зображенням. Юридичним засобом захисту фотографії могла б бути її реєстрація в уповноваженому органі, але це доволі клопітливо та недешево для цифрового зображення. Усі ці способи не є достатньо дієвими і не дають бажаних результатів, що викликає потребу в розробці нових методів охорони фотографічних творів.²

Постає запитання: як захистити права на оцифровані культурні цінності в мережі Інтернет?

По-перше, право оцифровувати культурні цінності має той, кому належать ці об'єкти, або той, хто отримав дозвіл на таке оцифрування від їх

---

¹ Здійснення авторського права на цифрові фотографічні твори. URL : http://advocatcons.info/engine/print.php?newsid=5410&news_page=1.

² Дорожко Г. Питання охорони та захисту цифрових фотографічних творів. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2010. № 4. С. 25-28.

власника. По-друге, оцифрування культурних цінностей не може відбуватися без дозволу, оскільки музейні культурні цінності є об'єктами права власності й комусь належать на праві власності: державі або приватній особі.

Право власності на культурні цінності та інші речові права відрізняється від виняткових прав на результати інтелектуальної діяльності (інтелектуальної власності). Право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного. Перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ. Перехід права власності на річ не означає переходу права на об'єкт права інтелектуальної власності. Суб'єкт права інтелектуальної власності на твір мистецтва може продати свої майнові права на цей об'єкт будь-якій іншій особі, яка стає суб'єктом цього права (правонаступником). Але право власності на культурну цінність залишається за особою, яка її придбала, і не залежить від передання майнових прав. Аналогічна ситуація виникає тоді, коли право власності на культурну цінність перейде за законом або договором іншій особі. Право інтелектуальної власності в такому випадку залишається за її суб'єктом без будь-яких змін. Суб'єкту права інтелектуальної власності належить право на нематеріальний об'єкт (зміст книги, суть винаходу), а суб'єктові права власності на культурну цінність — право на річ.¹

По-третє, для захисту права інтелектуальної власності на оцифровані культурні цінності актуальною виявляється фіксація культурних цінностей у певних реєстрах у цифрових сховищах.

Оцифрування передбачає *хмарне індексування*, зберігання даних (поза музейних), а можливо, і транспортування електронних даних (перевезення вже підготовленого електронного ресурсу — оптичні диски або HDD з даними).

Стандартним рішенням все-таки є наповнення бази даних автоматизованої музейної інформаційної системи. На цьому етапі важливо забезпечити точне перенесення створеного інформаційного масиву, незалежно від виду облікової системи. Максимальна повнота бази даних дає можливість автоматизованої зв'язки, отримання докладного опису предмета, в тому числі в разі втрати, крадіжки або пошкодження експоната, а також швидкого наскрізного пошуку в усіх колекціях музею.

---

¹ Дуденко Т. В. Цивільно-правова охорона прав на культурні цінності та їх оборотоздатність : дис. ... канд. юрид. наук. / Національний юридичний Університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 231 с. С.24.

Таким чином, володіючи знанням особливостей музейної діяльності, музеям необхідно впроваджувати системи електронного документообігу.¹

Одним із методів забезпечення довготривалого *збереження цифрових інформаційних ресурсів* у зарубіжних країнах є створення спеціалізованих сховищ цифрових об'єктів. Створити таке сховище на сьогодні можуть собі дозволити або дуже великі установи культури (наприклад, національні бібліотеки чи архіви), або територіальні чи галузеві заклади освіти, які створюють подібні сховища в межах національних, регіональних або галузевих програм зі збереження цифрових матеріалів. Сховища можуть створюватися при порталах-агрегаторах, що надають доступ до об'єднаних ресурсів музеїв, бібліотек, архівів.²

Оскільки для забезпечення фізичного збереження створюються «дзеркала» сховища, то вважаємо, що оцифровані культурні цінності у фотолабораторії музею мають зберігатися в дубльованому форматі, виставлятися на веб-сайті музею з обов'язковою приміткою, що ця культурна цінність представлена з певної колекції музею із зазначенням автора.

Створені *оцифровані фотографії із зображеннями культурних цінностей* потребують охорони та захисту інтелектуальної власності, тому що виникають нові об'єкти інтелектуальної власності — цифрові об'єкти.

Виникає запитання: якщо *оцифровані культурні цінності* будуть знаходитися у *ммарному сховищі* чи на сайті як у «віртуальному музеї», то чи відбуватиметься порушення авторських прав власників культурних цінностей?

Порушення авторських прав на *оцифрований об'єкт* в мережі Інтернет — це *незаконне використання або привласнення авторства оцифрованого матеріалу*, захищеного авторським правом, такого як програмне забезпечення, музичні композиції, фільми, книги, комп'ютерні ігри.

Серед основних *способів порушення авторських прав* у мережі Інтернет основне місце приділяється створенню копій авторського твору і продажу цих копій, переданню їх третім особам або перепродажу придбаної копії. Однак існує така точка зору, що сучасний підхід до захисту інтелектуальної власності в мережі Інтернет повинен ґрунтуватися на вільному використанні об'єктів авторського права за відсутності заяви правовласника про інше.

---

¹ Оцифровка музейных коллекций : как сканируются экспонаты и учетные документы. URL: <https://wescan.ru/vse-ob-otsifrovke/otsifrovka-v-kulture/otsifrovka-muzeynykh-kollektsiy-kak-skaniroyutsya-ekspnaty-i-uchetnye-dokumenty>.

² Куйбышев Л. А., Браккер Н. В. *Мировые тенденции по сохранению цифрового наследия. Сохранение электронного контента в России и за рубежом: сборник материалов Всероссийской конференции* (Москва, 24–25 мая 2012 г.) / сост. Кузьмин Е. И., Мурована Т. А. Москва : МЦБС, 2013. 152 с. С. 56.

Авторські права у цифровому середовищі порушуються за допомогою здійснення таких видів інтернет-піратства: відеопіратства; аудіопіратства; нелегального використання програмного забезпечення; нелегального використання літературних, наукових творів, текстів, графіків, малюнків та ін.¹

Відповідно до ч. 1 ст. 15 ЦК України, кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання. Зауважимо, що існує дві форми захисту авторського права: юрисдикційна та неюрисдикційна. Цей поділ пов'язаний із комплексом дій щодо захисту порушених прав, які вчинює суб'єкт. Отже, якщо авторські права особи порушено, то вона має право на їх захист та самостійно обрати способи захисту, які встановлені ч. 2 ст. 16 ЦК України.

Підсумовуючи, доходимо висновку, що цифровізація музейних культурних цінностей є визначальним фактором розвитку у сфері музейної справи, оскільки спрямована на збереження таких цінностей та може забезпечувати кожному громадянину можливість доступу до послуг стосовно отримання культурної інформації та знань, які надаються за допомогою цифрових технологій.

2.6. Вплив процесів цифровізації на розвиток відкритих інновацій в Україні

У глобальному світі сучасних технологій і розвитку відкритих знань цифровізація є чинником створення і модернізації розвитку інноваційних регіональних систем, вільного трансферу знань та ідей для соціоекономічного прогресу в Україні.

З огляду на це в межах проекту «Адвокація проєвропейських змін в національній інноваційній політиці», який виконує ГО «Агенція Європейських Інновацій» за фінансової підтримки Європейського Союзу і Міжнародного фонду «Відродження» за рамковим грантовим компонентом проекту «Громадська синергія» під егідою Української сторони Платформи громадянського суспільства Україна – ЄС та Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства, підготовлено аналітичний

---

¹ Бабкин С. А. Интеллектуальная собственность в Интернет. Москва: Центр ЮрИнфоР, 2005. 215 с. С. 99.